

Eliminacija zdravil

Lovro Stanovnik

Poti eliminacije zdravil

- Ledvice → urin: predvsem hidrofilne snovi
- Jetra → žolč (hepatobiliarni sistem)
- Pljuča → izdihan zrak: lahko hlapne snovi (splošni anestetiki)
- Druge poti:
  - mleko
  - slina
  - znoj

Izločanje skozi ledvice

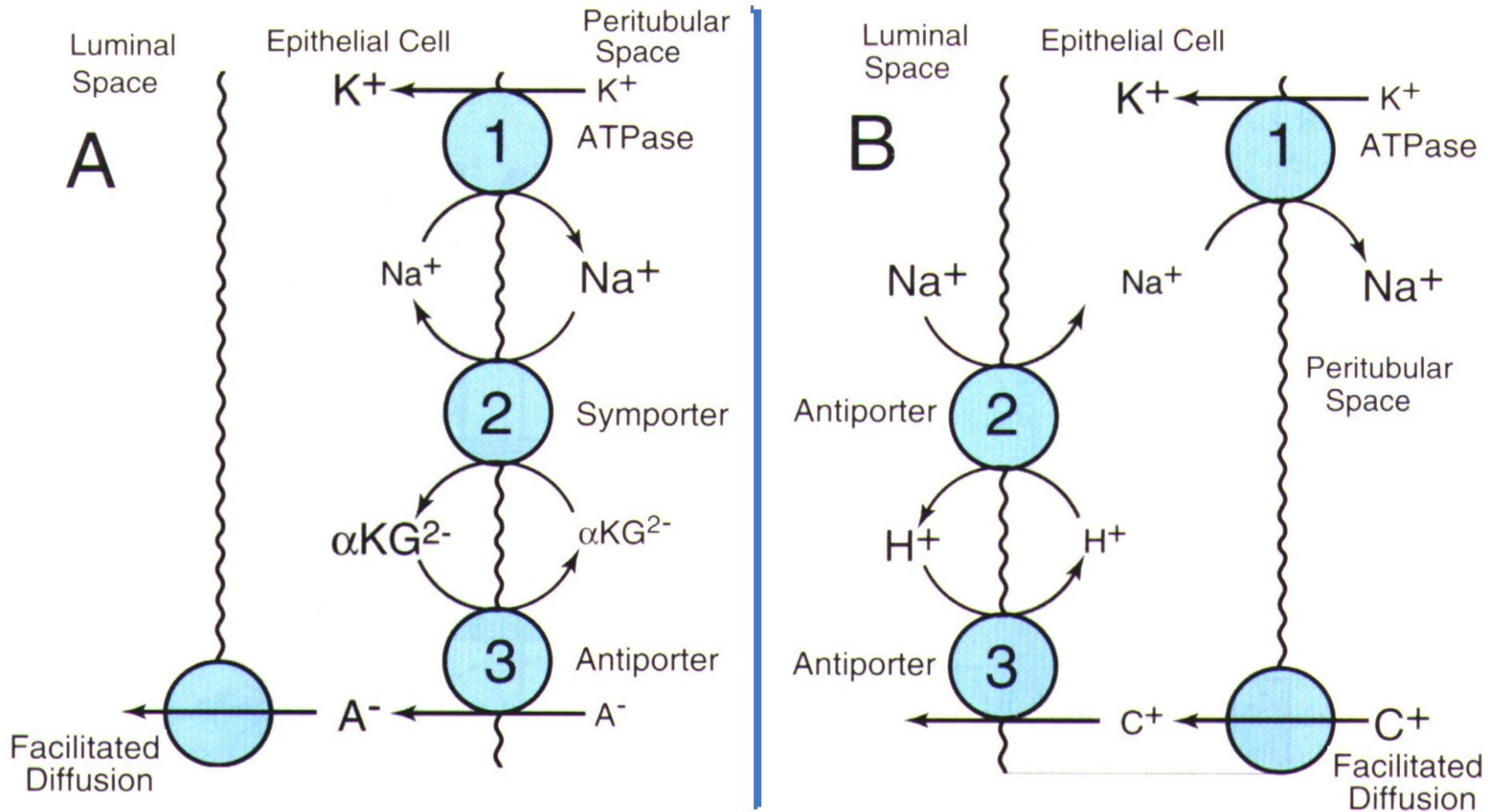
- Glomerulna filtracija – samo nevezana oblika
- Tubulna sekrecija
- Pasivna difuzija preko tubulnega epitelija.

Izločanje skozi ledvice

- Večina zdravil prehaja glomerulni filter (nevezani del).
- Šibke kisline in šibke baze – aktivna sekrecija v proksimalnem tubulu → hitrejša ekskrecija.
- Liposolubilna zdravila – pasivna reabsorpcija z difuzijo preko stene tubula → slaba eliminacija.
- Porazdelitev odvisna od pH → šibke kisline: hitrejše izločanje v alkalnem urinu in vice versa.
- Številna zdravila: eliminacija v glavnem z renalno ekskrecijo → ↑ toksičnost pri starejših, pri prizadetosti ledvic.

Examples of drugs that are excreted largely unchanged in the urine

Percentage	Drugs excreted
100-75	Furosemide (frusemide), gentamicin, methotrexate, atenolol, digoxin
75-50	Benzylopenicillin, cimetidine, oxytetracycline, neostigmine
~50	Propantheline, tubocurarine

Important drugs and related substances actively secreted into the proximal renal tubule

Acids	Bases
p-Aminohippuric acid	Amiloride
Furosemide (frusemide)	Dopamine
Glucuronic acid conjugates	Histamine
Glycine conjugates	Mepacrine
Indometacin	Morphine
Methotrexate	Pethidine
Penicillin	Quaternary ammonium probenecid compounds
Sulfate conjugates	Quinine
Thiazide diuretics	5-Hydroxytryptamine (serotonin)
Uric acid	Triamterene

Renalni klirens (izčistek) zdravila, Cl

$$Cl = \frac{\text{hitrost ekstrakcije}}{C_{pl}}$$

$$Cl_{ren} = \frac{C_u \times Q_u}{C_{pl}}$$

Q : pretok

Enote: ml/min

Inulin: ~ 120 ml/min

Kreatinin: ~ 125 ml/min

Pri odraslem – mera za GFR

Novorojenčki: hitrost glomerulne filtracije je zmanjšana!

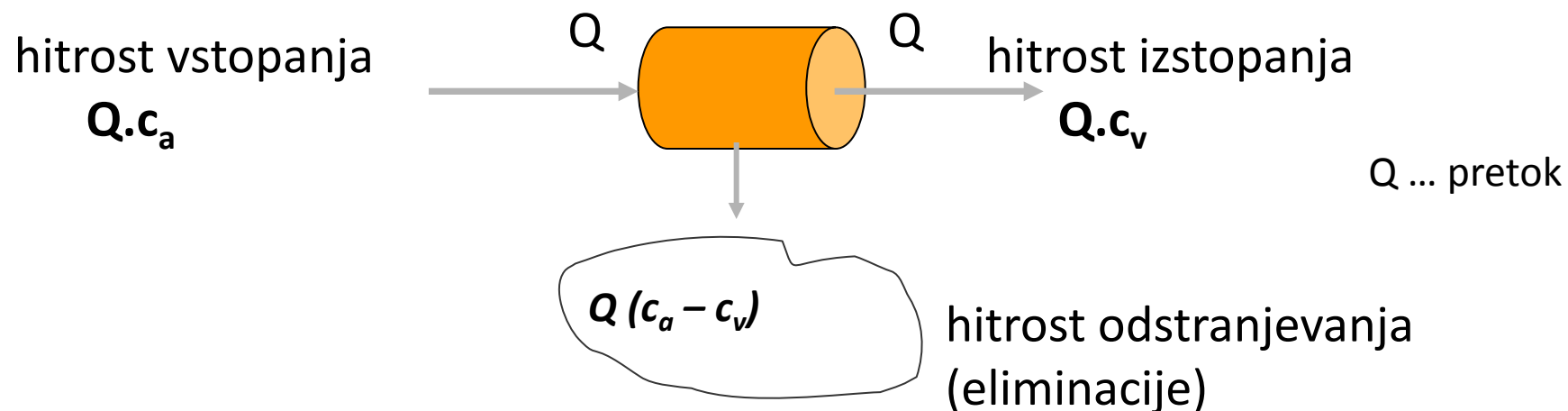
IZLOČANJE Z ŽOLČEM

- Transportni sistemi za:
  - kisline
  - baze
  - neionizirane molekule
- Možnosti:
  - izločanje s fecesom
  - enterohepatična cirkulacija

Enterohepatična cirkulacija

- Hidrofilni konjugati zdravil (glukuronidi) – koncentriranje v žolču → prehod v črevo.
  - hidroliza glukuronida (bakterije v črevesu)
→ ponovna absorpcija nekonjugirane oblike
  - ponavljanje cikla (enterohepatična cirkulacija)
  - rezervoar zdravila
  - primeri: morfin, etinilestradiol
- Znatno izločanje z žolčem: vekuronium (nespremenjen), rifampicin

Eliminacija zdravila pri prehodu skozi organ

$$Cl = \frac{\text{hitrost eliminacije}}{c_a} = \frac{Q(c_a - c_v)}{c_a}$$

Jetrni klirens zdravila (Cl_H):

$$Cl_H = Q \left[\frac{c_a - c_v}{c_a} \right] = Q \left[\frac{f_u Cl_{int}}{Q + Cl_{int}} \right]$$

Q – pretok krvi skozi jetra

C_a – koncentracija zdravila v vstopajoči krvi

C_v – koncentracija zdravila v iztekajoči krvi

f_u – delež nevezanega zdravila

Cl_{int} – intrinzični jetrni klirens

$$ekstrakcijsko\ razmerje\ (ER) = \left[\frac{c_a - c_v}{c_a} \right] = \left[\frac{f_u Cl_{int}}{Q + Cl_{int}} \right]$$

Jetrni klirens zdravila

$$Cl_H = Q \left[\frac{f_u Cl_{\text{int}}}{Q + Cl_{\text{int}}} \right]$$

- Vpliv pretoka krvi skozi jetra
- Vpliv vezave na plazemske proteine
- ER – visoko (≥ 0.7) $\Rightarrow Cl \cong$ pretoku krvi
- ER – majhno (≤ 0.3) $\Rightarrow Cl \cong$ konc. prostega zdravila
- Primer: propranolol ($\downarrow$ pretoka) $\Rightarrow \Downarrow Cl_H$
lidokaina, teofilina (visoko ER)

$$Cl_H \approx Q$$

$$Cl_H \approx f_u$$

IZLOČANJE Z MLEKOM

Pomen – možnost vpliva zdravil na dojenčka

Lastnosti zdravila, ki povečujejo možnost izločanja z mlekom:

- Velika lipidotopnost
- Neionizirana oblika
- Majhna molekularna teža
- Šibke baze